

לתגובות הערות: שליח 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבָת: 16:23

יְצִיאַת הַשָּׁבָת: 17:24

ר"ת: 17:57

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 381 28.12.2018 - כ' טבת תשע"ט

וְהָאֵלֹהִים הַשָּׁמַיִם לָהֶם צְדִיקִים וְבוֹאֵן בָּן

פְּרִשְׁת - שְׁבוֹת

אמא זה הכל - הרב אפרים שרבני שליט"א - עלון 'מחנה אפרים'

התורה הקדושה מספרת על גזירתו של פרעה, גזירת 'ההפלות': כותבת התורה: "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילְדַת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֵחָת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשְּׁנַיִת פּוּעָה. וַיֹּאמֶר בְּלִדְכֶן אֶת הָעִבְרִית וְרֵאִיתִן עַל הָאֲבָנִים אִם בֶּן הוּא וְהִמַּתִּן אֹתוֹ וְאִם בַּת הוּא וְחָיָה" - פרעה רצה לעצור את הילודה העברית, הוא העביר הוראה לכל מיילדת בכל חדר לידה, שאם בשעת הלידה יש סימנים של זכר לא להמתין אפילו רגע אלא לעצור לילד את הנשימה עד שימות ולכתוב בטופס השחרור שהרך הנולד נפטר מחוסר חמצן, או מחמת שחבל הטבור היה כרוך סביב צווארו, זו הייתה גזירתו של אותו רשע.

והמדרש מספר על שתי מיילדות, אמא ובתה, יוכבד ומרים, שמסרו את נפשן על ילדי ישראל (גם אז הייתה קיימת עמותת 'אפרת' - עמותה בעלת משאבים גדולים וכוחות נפלאים העומדת לרשות כל אותן נשים שחס ושלום מחמת מצוקתן ובעצת הרופאים מחליטות להפיל את ילדיהן, ומסייעת להן לפני ואחרי הלידה בכל האמצעים הדרושים, הן מבחינה כלכלית והן מבחינה נפשית לשאת בעול כדי להעמיד את הילד על הרגליים, אשריהם ואשרי חלקם) ועשו את הכל רק בכדי שלא לשמוע שבאיזה בית ביצעו הפלה חס ושלום.

והמדרש מספר על מרים הקטנה, שכבר בקטנותה הייתה מומחית בעזרה ראשונה, וכלשון חז"ל: "שהשיבה לחיים את התינוק כשהיו אומרים שמת" - כשתינוק היה מאבד דופק ונשימה, כולם היו רצים אליה והייתה אותה ילדה מבצעת בו פעולת החייה עד שהייתה מחזירה לו את הדופק. ולמה שמה של הלידה הזו 'פועה'? אומר המדרש: "שהופיעה פנים כנגד פרעה" ואמרה לו: "אוי לו לאותו האיש כשיבוא אלוקים ליפרע ממנו" - אמרה לו מרים הקטנה, זה לא משנה אם תשאיר אותי לעבוד, או תפטר אותי ולא אכפת לי מה אתה הולך לעשות איתי, אותי לימדו שיש אחד בשמים שעל כל 'רציחה רפואית' שלך יעמיד אותך במקום, יש אחד, שכשתגיע השעה הנכונה והמתאימה יעשה כאן סדר.

"מיד נתמלא עליה חימה להורגה והייתה אמה (יוכבד) מפיסת אותו: שליחה אדוני המלך, מה אתה משגיח עליה? תינוקת היא ואינה יודעת כלום" – זו ילדה קטנה, מה היא מבינה, היא סתם פולטת מילים בלי קשר. והניח לה. והתורה מעידה: "וּתִירָאן הַמִּילָדָת אֶת הָאֱלוּקִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵיהֶן מִלֶּךְ מִצְרַיִם וַתַּחֲיֶינן אֶת הַיְלָדִים" – הן לא היו מייולדות רגילות.

אומר המדרש, שהן לא היו דואגות רק ליילד את האישה ולעטוף ולשקול את התינוק, אלא כשהיו רואות יולדות עניות ומסכנות היו הולכות וגובות מזון ומשקה מבתיהן של יולדות עשירות – היו לוקחות קצת 'מטרנה' ומוצצים מהיולדת העשירה ומעבירים ליולדת הענייה, וכן אם ראו עגלה בבית של העשירה, היו שואלות אם היא צריכה את זה, ואם היו שומעות שאפשר לקחת היו מעבירות ליולדת שאין לה. כאלו היו מרים ויוכבד.

וכותב רש"י: "שפרה זו יוכבד. ולמה שמה כך? על שם שמשפרת את הולד (עוטפת אותו ומורחת לו משחות). פועה זו מרים ולמה נקראה כך? על שם שפועה ומדברת והוגה לולד כדרך הנשים המפייסות תינוק הבוכה (משמיעה קולות לילד)".

ואומר הרב רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פונוביוז, שאחר כל מסירות הנפש ויראת השמים ששמענו על אותן אם ובת שאי אפשר לתאר ולשער בכלל, אם ובת שחוץ מהבורא יתברך 'לא רואות כלום', עומד רש"י וכותב: "אתה יודע למה התורה בחרה לשבח אותן בשמות הללו שפרה ופועה? מה היה הכי חשוב לקב"ה בנשים האלו, שהן קיבלו שמות כאלו?". עונה רש"י: "השבח הגדול ביותר לראות שתי נשים שאחרי הכל, אחר כל התפילות, אחר כל יראת השמים, אחרי יום שלם של עבודה, הן יודעות 'לחזור' לילדים שלהם, לפעולות הפשוטות ביותר של אמה, להאכיל את הילדים, לבשל להחליף להם, לשחק איתם ולשיר להם. הרגעים האלו עם הילדים זוהי השעה הכי מעניינת בפרשה הזו יותר מכל הסיפור הזה, ולמה? כי זה עיקר האישה בעולמה, המסירות לגידול הילדים שלה, ילדים אשר בע"ה יום יבוא ויהיו עבדי ה'. אומר הקב"ה לאישה: "ממך אני רוצה דבר אחד, תדאגי טוב לילדים שלך, זה מה שאני רוצה ממך!".

ר' אליהו לופיאן זצ"ל היה אומר: "יש לי קבלה, שנשים שנמצאות בבית בימים נוראים ומטפלות בילדים, הן אינן זקוקות לכל התפילות ולכל האווירה שיש בבית הכנסת כדי שהתפילות שלהן יעלו למעלה, להן יש צינור ישיר עד למעלה, עד כסא הכבוד ובכמה מילים שיש להן אפשרות לומר ולהתפלל, הן מתקרבות לכסא הכבוד עם כל הציבור שעומד שעות ארוכות ומכתיר ומבקש ומתחנן לפני המלך הקדוש היושב על כיסא רם ונישא".

וכן אמר ר' אהרן לייב שטיינמן שליט"א: "אמא המטפלת בילדיה ובקושי מצליחה לפתוח את המחזור בימי ראש השנה, אין לה מה לחשוש מכך איזו שנה תהיה לה, ואדרבה, בזכות המצווה הזו שצריכה לעשות, שמטפלת בילדיה, היא תזכה לשנה טובה!" – מי היה מאמין שאמא שמאכילה ילד ומלמדת אותו להגיד 'שהכל', שרה לו שיר קודש, ק"ש על המטה, מבשלת, או אפילו מחתלת אותו בלא שום פעולה של מצווה או חינוך (שהרי כל מגמתה הוא לגדל פירות יפים ביראת שמים ובמידות), שהפעולות הפשוטות הללו חשובות בשמים בדיוק, או אפילו יותר מאלו שעומדים בבית הכנסת מול היכל פתוח וצועקים "אל נורא עלילה".

כבר אמר הרב אריה לוי זצ"ל לבנותיו: "כשאתן מוחתלות את הילד תגידו: 'הריני מוכנה לקיים מצות גידול ילדים' – פעולה הכי פשוטה של אמא עם הילדים, אפילו לערבב את המרק, או להניח תבלינים היא דוגמת הנחת תפילין. הלוואי והאמהות באמת יידעו את זה, יפנימו את זה, מי יודע כמה תסכולים או חוסר אונים זה היה מונע אם אימא יהודיה הייתה יודעת שלפעמים השעות הלא קלות האלו בין ארבע קירות, עם רעש, בכיות ומקלחות הן השעות הכי יפות וחשובות לקב"ה, יותר ממה שבעלה מביא פרנסה, או יושב בכלל. את הכי מעניינת! כך אומרת התורה, את קיבלת את התפקיד הראשי! השאר הם תפקידי משנה.

כבר אמר דוד המלך: "אֲנִי-עַבְדְּךָ בֶן-אִמָּתְךָ" – רבוננו של עולם, אני יכול להעיד שאם אני נקרא עבד שלך היום, זה הכל מאימא שלי, אני עבדך, כי אני בן של אמתך.

וכך היה אומר הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל לתלמידיו: "אם זכיתי 'לקצת' יראת שמים זה רק מאמא שלי". הוא סיפר על הרגעים בהם היה נכנס לבית הוריו. שפעמים והבגדים היו מלוכלכים באבק ובוץ והיה צריך להיכנס ולשטוף את עצמו, כשהיה פותח את הדלת והיה נכנס לבית, אימו הייתה רצה אליו, מחבקת אותו ומנשקת אותו והייתה אומרת לו: "תן לי להריח אותך יש בדך ריח של תורה! למדת תורה היום! עמדת היום ליד חכמים! ליד צדיקים! יש לך ריח של גן עדן!" וכך היה כל יום כאילו זה פעם ראשונה שזה קורה. (ודרך אגב, הוא מספר, שבאחת מהארוחות הצהריים שתתה אמו מרק בשרי ובערב שתתה קפה עם חלב. ולאחר שעשתה חושבים, היא שמה לב שעברו רק חמש שעות. הוא מספר שהיא התחילה לבכות ואמרה לקב"ה: "רבוננו של עולם, הייתי מעדיפה חס ושלוש למות ולא לשתות את כוס הקפה הזאת! איך כך אירע לי?!") ולא היה אפשר לפייס אותה – מאימא כזו, מיראת שמים כזו, מבית כזה, יוצא הרב בן ציון אבא שאול, בלי ספרים, בלי רבנים, רק אמא, אמא ואמא!!!

אמרה תורה: "הַנְּסִתְרוּ לַה' אֱלֹהֵינֵינוּ וְהַנְּגַלְתֵּנוּ לָנוּ וּלְבָנֵינוּ" – וידוע, שבספר התורה הכתוב על הקלף, מחויב הסופר לכתוב כמה נקודות שחורות מעל כל אות במילים "לָנוּ וּלְבָנֵינוּ", שכך קבלנו במסורת. ולמה דווקא מעל המילים הללו? עונים חכמי ישראל: "אמר הקב"ה, את הנסתרות תשאירו לי, אתם רק תדאגו לילדים שלכם!". כל אבא ואמא צריכים לדעת, שהם בעולם בשביל הקטנים האלו שישנים במטות, אמא! את כאן בעולם בשביל הקטנים האלו שקמים בבוקר, את כל העולם שלהם והם כל העולם שלך. ה' יזכנו להבין. שבת שלום עם ישראל! אפרים שרבני.

וְתַחֲיֵין אֶת הַיְלָדִים (א,יז)

שאלה: מעשה שהיה כך היה: אישה אחת ביקרה אצל אמה יחד עם בנה התינוק. לקראת ערב, שבה אל ביתה, והנה, כשעמדה להשכיב את התינוק לישון, הבחינה שהמוצץ של התינוק איננו. חיפשה בכל פינה בבית, אך לא מצאה אותו. בבית היו מוצצים נוספים, אך רק עם המוצץ ההוא התינוק מסוגל להירדם. התינוק הירבה לבכות, ולא נרדם ללא המוצץ שלו. התקשרה האישה אל אימה, ושאלה האם המוצץ נשאר אצלה.

ואכן האם מצאה את המוצץ. עתה, בשעה עשר בערב, הבעיה היתה, כיצד יגיע המוצץ אל התינוק, משום שהבעל שלומד בבית המדרש טרם הגיע הביתה, והאישה לא יכלה להגיע אל דירת אימה, מאחר ושאר ילדיה היו ישנים, וגם לא היה שייך שהאם תגיע אל בית הבת. ובינתיים התינוק אינו נרגע, קול הבכי הולך וחזק, והאישה היתה אובדת עצות... "יש לי רעיון מבריק", אמרה האם לבתה, "אשוב אלייך בעוד כמה רגעים". השיחה נותקה, ואכן כעבור מספר דקות הטלפון צלצל אצל הבת.

"העניין סודר", הודיעה האם בשמחה, "המוצץ בדרך אלייך, הכנסתי את המוצץ לתוך שקית קטנה, והדבקתי אותו (באמצעות סרט הדבקה חזק) לדופן האחורי של האוטובוס היוצא לעבר השכונה שלכם..."

הוא אמור לעבור מתחת לביתך בעוד עשר דקות!". ואכן כך היה. אם התינוק מצאה את השקית דבוקה לאחורי האוטובוס, שלפה אותה, והתינוק סוף סוף נרדם. כאשר הבעל הגיע, סיפרה לו אשתו את הסיפור המבדח. אך הבעל אפילו לא חייך, אלא נראה מהוסס. "מה קרה?", שאלה האישה.

"במוחי מנקרת השאלה, שמא אנו צריכים לשלם לחברת האוטובוסים 'דמי משלוח' עבור הובלת המוצץ...?", השכים האיש לפתחו של מו"ר ר' יצחק זילברשטיין שליט"א, ושטח בפניו את שאלתו.

תשובה: השיב מו"ר שליט"א: נראה שאין צריך לשלם עבור הנאה כזו מאומה, משום שדופן האוטובוס אינה עומדת להובלת שקיות כאלו, ודומה הדבר למבואר בשולחן ערוך: "התוקף ספינתו של חבירו, ועשה בה מלאכה, אם אינה עשויה לשכר, שמין כמה פחתה ומשלם". ומבואר אפוא, שאם לא נגרם נזק לספינה, אף שנהנה המשתמש בה, אינו חייב בתשלום לבעלים, משום שמדובר בספינה שאינה עומדת להשכרה עבור מלאכה, וכך גם בשאלתנו – היות ומקום זה אינו מיועד לשכירות, ואין זה דומה למושב האוטובוס שעומד להשכרה, ממילא, אין חיוב לשלם עבור הנאת הובלת המוצץ.

וכאשר הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א שמע את השאלה, ציין לדברי הגמרא במסכת פסחים שם מבואר שרבו יוחנן בן זכאי היה יושב ודורש לרבים בהלכות המועד תחת צילו של היכל בית המקדש, שגובהו היה מאה אמה, וצילו השתרע על שטח נרחב שבו היו מתכנסים כל העם. ושאלה הגמרא, היאך נהנה מצל זה הבא מן הקודש, הרי יש בזה איסור מעילה בהקדש?

וביאר רבא: "שאני היכל, דלתוכו עשוי", דהיינו, אין הנאת הצל נאסרת משום שהיכל אינו עשוי בכדי להצל לבחוק, אלא לשימושיו הפנימיים, ולכן אין כלל קדושה בצילו. וכמו כן בשאלתנו, אמר הגר"ח שליט"א, האוטובוס 'לתוכו עשוי', ולא לדופנו... (והערב נא)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.

לרוע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמות: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזלה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.